

HYTTA PÅ BANDA KLUMPEN

Av Roar Nålsund

Bandaklumpen med Storsylen i bakgrunnen. August 1914. Foto: Utlånt fra Henrich O. Lyholm

Bandaklumpen har aldri fått særlig oppmerksomhet fra fotturistenes side. Den har ligget i skyggen av Storsylen som har stukket seg fram, bokstavelig talt, og vært det naturlige midtpunkt i drøyt hundre år. Men for de innvidde er forholdene litt annerledes. De to toppene er som et kjærestepar å regne. Skaret mellom de to toppene binder dem sammen. Med runde former og 200 høydemeter lavere enn Storsylen er det rimelig at Bandaklumpen er det svake kjønn. Når noen finner hverandre, er det andre som kan bli sjalu. Den rollen har Storsola der han står som nærmeste nabo i sør, og er nesten like høy som Storsylen, bare noen skarve meter lavere. Den viser sjalusien ved å sette nesen rett i sky klar til å yppe seg på mannfolks vis. Slik vil de følelsesmessige spenningene i dette området være i lang tid framover.

Et godt turmål

Neste gang du besøker Sylan skal du vurdere å legge turen om Bandaklumpen. Du skal få tre gode grunner med deg på veien. For det første vil du oppleve en fin rute når du fra Nedalshytta på sommerføre langs TT-stien tar deg inn til Syltjønnå og fortsetter videre rett sør utenom merking opp i skaret under Storsylen. Derfra dreier du til høyre for å gå den siste bratte bakken opp til toppen av Bandaklumpen (1553 moh.). Her må du regne med litt kliving, men det bør gå bra for den som tåler høyden. For det andre er utsikten mot Syltoppen ganske fin. Hvorfor må alle gå på de høyeste toppene? For det tredje vil du ennå i noen år framover kunne se restene etter hytta på toppen. Dessverre falt den over ende omkring 1980, sannsynligvis på grunn av harde værforhold.

Hyttas opprinnelse

Folk som ferdes i fjellet har til alle tider hatt behov for tak over hodet når veien ned til bygda ble for lang, enten i forbindelse med jakt og fiske eller nødvendig ferdsel over fjellet. Hytta på Bandaklumpen ble bygd av Jørgen B. og Christian D. Lysholm, sønnesønnene til den mer berømte utvikleren av Lysholms linjeakevitt. Men hytta har ikke stått her på toppen av fjellet hele tiden. Den ble opprinnelig satt opp ca 1,5 mil lenger sør, ved Skardørsjøene øst for Villskardøra. Det er ikke kjent hva hensikten med den var, men etter plasseringen å dømme kan det ha vært en tradisjonell jakt- og fiskebu. Hytta ble reist her etter år 1900 da Jørgen B. Lysholm ble grunneier i området ved å kjøpe Nedalen gård (i dag neddemt). Med kjøpet av gården fulgte 50 kvadratkilometer utmark, deriblant både Bandaklumpen og Storsylen. Senere solgte Jørgen B. Lysholm den store eiendommen inne i fjellet til Trondhjems Turistforening i 1913. På sommerføre omkring 1912 *) ble hytta tatt ned og flyttet med hest til Syltjønnå. I følge Per Stugudal var det faren, Lars Stugudal, som sørget for hestetransporten hit. Lars var den gang fersk forpakter på Stuevoll Vestre, som var eid av Christian D. Lysholm, bror til Jørgen. Materialene ble deretter båret på ryggen opp til toppen av Bandaklumpen, en stigning på omkring 500 meter.

Dugnaden

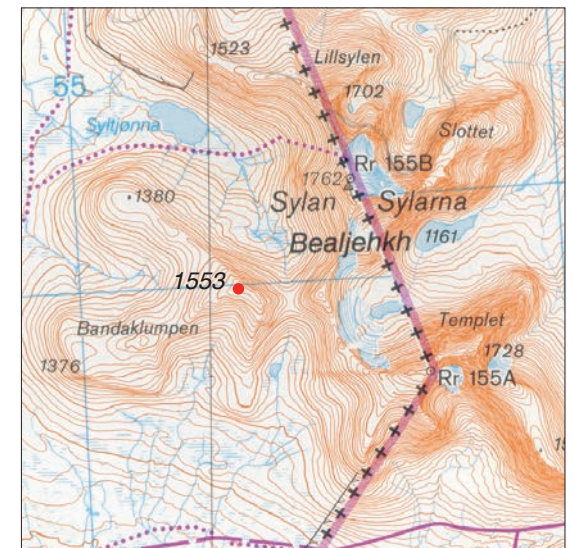
Jørgen og Christian hadde flere tydalinger med seg på bæredugnaden. Det var Hans Græsli (far til Paul og Odd Græsli), Ole Valset (forpakter på Nedalen gård), Lars Ås (rallar med flere tilnavn som Nordi-dalen og Omframtlars) og (Stor-)Ingebrigt Åsen. Det er ikke urimelig å tro at også Lars Stugudal deltok i arbeidet med å bære materialene opp den ene (!) lange bakken. Hytta sto på en ringmur av stein som fungerte som "kjeller". Den ble ganske nyttig under arbeidet med å gjenreise hytta. På grunn av uvær måtte Hans Græsli søke ly bak steinmuren. Hytta var bygd i bindingsverk med

utvendig stående panel og tettet med asfalt-papp. Størrelsen var ca. 3 x 2,5 meter.

Som på dugnader flest får vi tro at deltakerne ikke fikk betaling for arbeidet. Det kan nok tenkes at det i stedet ble servert forfriskninger på toppen etter hver tur med tung bær. Jørgen og Christian hadde nemlig rikelig med brennevin på grunn av en ganske spesiell avtale. De fikk hvert år fritt levert et kvantum med Lysholms akevitt, en ordning som varte fram til etter krigen. Dugnaden ble sannsynligvis ganske munter etter hvert.

Den vertikale sport

Så kommer det uunngåelige spørsmålet: Hva skulle Jørgen og Christian med en hytte på toppen av Bandaklumpen? Man driver vanligvis verken med jakt eller fiske med utgangspunkt på toppen av et fjell. Brødrene hadde nok ganske andre planer for bruken av sitt lille krypinn. De to var interessert i klatring og hadde både tid og penger til å drive denne sporten. Vi vet ikke så mye om denne virksomheten, men noen spor har de etterlatt seg. I en svensk klatrefører for Jämtland og Härjedalen står de oppført med en 1. gangs-

Utsnitt av turkartet Sylan 1: 100 000, Statens kartverk. Bandaklumpen dekkes også opp av kartverkets kart i 1: 50 000 for Essandsjøen

På vei mot Bandaklumpen. Fotografet mot Storsola. På bildet: Eivind Kierulf og Nils Daae Rogstad. Foto: Nils M. Vaagland

bestigning av Nordøstpelaren på Storsylen. De har kanskje også prøvd seg i sørveggen på Storsylen, men det sier ikke føreren noe om. For den som ville drive med klatring, var Bandaklumpen en langt bedre plassering av en hytte enn borte ved Skardørsjøene.

Romsdalen lokket

Brødrene må ha reist en del for å dyrke hobyen sin. I Innerdalen er de kredittert for 1.bestigning av Navarnebba i 1911 og Vesletårnet etter normalveien samme år (Norsk Tindeklubs Klatrefører for Innerdalen). I boka "Klatring i Romsdalen. Utvalgte ruter." av Nebell og Bø (1995) oppgis Jørgen og Christian som 1.bestigere av vestryggen på Kvanndalstind i 1920.

Tatt fra toppen av Bandaklumpen. Eivind Kierulf med kikkerten står mellom hytten og stupet mot Syltjern og har Storsylen rett imot. Foto: Nils M. Vaagland

Toppen ble for øvrig besteget av C.W.Slingsby i 1885. I tillegg gikk de som 1.bestigere Hesteskotraversen i 1911, vestrenna på Vengetind og nordryggen på Trollklørne i 1912, samt vestryggen på Store Trolltind i 1922 (bare Christian). I følge Nebell var rutene de klatret relativt lette sett med dagens øyne. Det gikk mest på toppbestigninger, og de brukte ikke fører eller kjentmann slik det hadde vært vanlig fram til da.

Tidens tann

Som tidligere nevnt er ikke hytta på Bandaklumpen oppegående lenger. Snø og sol og vind har slitt kraftig på treveggene. Undertegnede var innom toppen i 1988. Hytta var falt sammen. Etter knapt 80 år på framskutt plass var treverket ganske furet. Årringene stakk fram som tynne skiver tett i tett. I TTs årbok for 1975 finnes for øvrig et bilde av hytta tatt noen år før den sèg over ende. Et lite stykke Sylanhistorie var slutt.

Kilder: Per Stugudal*), Paul Græsli og Odd Græsli.

**) Der reist tvil om når hytta ble flyttet. Per Stugudal mener at faren var for ung til å kunne delta på den eventuelle dugnaden omkring 1912 og hevder at 1920 er et bedre forslag. På den annen side finnes det et bilde i Jørgen B. Lysholms originale fotoalbum som viser hytta på Bandaklumpen med påskriften 1914.*